

Základné životné procesy organizmov

Základné životné procesy organizmov - sú procesy, ktoré zabezpečujú **život a existenciu organizmov**. Medzi základné životné procesy patrí:

- Výživa
- Dýchanie
- Vylučovanie
- Rozmnožovanie
- Rast
- Vývin
- Dráždivosť
- Pohyb

1. VÝŽIVA

- je zdrojom stavebných látok a energie
- je súbor procesov, ktoré súvisia s **prijímaním a spracovávaním živín**
- **živiny** sú látky, ktoré organizmus potrebuje pre svoj rast a vývin.

Rastliny: základom výživy sú anorganické látky - kyslík, voda, oxid uhličitý a soli

Živočíchy a človek: základné živiny delíme:

□ **organické** - bielkoviny, tuky, cukry, vitamíny

□ **anorganické** - voda a minerálne látky

2. DÝCHANIE

- prebieha vo všetkých organizmoch

- je proces spojený s **príjmom kyslíka a výdajom oxidu uhličitého**

- pri dýchaní sa rozkladajú organické látky, **vznikajú anorganické** a **uvolňuje sa energia**

- **energia** sa využíva na ďalšie životné procesy

3. VYLUČOVANIE

- je proces, pri ktorom sa z tela organizmu **odstraňujú nepotrebné a odpadové látky**

4. ROZMNOŽOVANIE

- je proces vytvárania **nových jedincov z rodičovských jedincov**

- je podmienkou zachovania druhu

Organizmy sa rozmnožujú dvojako:

- *Pohlavne*
- *Nepohlavne*

a) nepohlavne

- Nový jedinec **vzniká oddelením časti rodičovského organizmu**
- Prebieha **delením** (črievička), **pučaním** (nezmar), i oddelením časti tela niektorých rastlín (listu, koreňa...)

b) pohlavne

- Vyvíja sa nový jedinec zo zárodku, ktorý **vzniká splynutím samčej a samičej pohlavnej bunky**
- **rozmnožovanie** - Nezmar hnedý

5. RAST a VÝVIN

- je proces, pri ktorom sa **zväčšuje živá hmota a prebiehajú zmeny tela alebo ich častí**

- je podmienený dostatkom živín

6. DRÁŽDIVOSŤ

- je **schopnosť organizmu prijímať vnútorné a vonkajšie podnety a reagovať na ne**

- organizmus reaguje na podráždenie rôzne: **najčastejšie určitými pohybmi** (rastliny, živočíchy) či **zmenou správania** (živočíchy a človek) .

7. POHYB

- zabezpečuje organizmom **rozmnožovanie živín, ochranu, potravu a rozmnožovanie**

Zopakujte si:

1. Čo je zdroj výživy rastlín?
2. Čo vzniká v procese dýchania?
3. Akú úlohu v organizme plní vylučovanie?
4. Ako sa rozmnožuje nezmar hnedý?
5. Akú úlohu v organizme plní dráždivosť?

Použitá literatúra:

Hantabálová, I. - Uhereková, M. - Čumová, K. - Zvončeková, V.: Prírodopis pre 9.ročník základných škôl. 1.vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo-Mladé letá, s.r.o. 2003. ISBN 80-10-00004-3
Uhereková, M. - Trévaiová, I. - Píknová, Z. a spol.: Biológia pre 9.ročník základnej školy a 4. ročník gymnázia s osemčorným štúdiom. 1.vyd. Prievidza: združenie EDUCO. 2012. ISBN 978-80-89431-34-2

Zdroje obrázkov:

http://www.infovek.sk/predmety/biologia/diplomky/biologia_bunky/fotosynteza.htm.

http://www.ta3k.sk/bio/index.php?option=com_content&view=article&id=101:dychanie&catid=52:fyziologia-rastlin&Itemid=69.

http://www.e-ucebnice.sk/e-ucebnice/biologia6naWelp/drobn_vodn_ivochy_phlivce.html.

<http://www.fool.com/investing/general/2016/05/14/5-growth-stocks-to-buy-in-may.aspx>.

http://www.mojanitra.sk/wellness-zdravie-zdrava-vyziva/nitra.html?id_temy=902&action=clanky&id_clanku=70552.